

Анка БУРИЋ*

ПРОБЛЕМИ У ЦРНОГОРСКОЈ САВРЕМЕНОЈ ЛИКОВНОЈ УМЈЕТНОСТИ

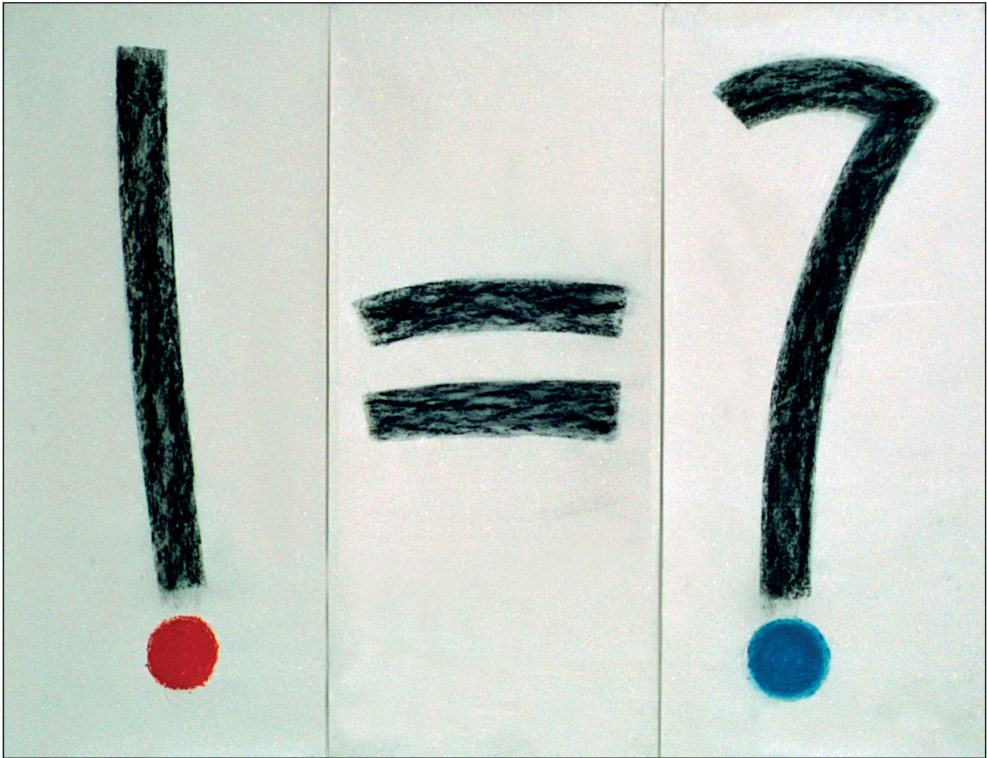
Савремено човјечанство, нарочито за последњих стотину година поставило је за један од својих најважнијих циљева промишљање о рјешавању питања рада. Зашто није постигло никакав резултат, и зашто је рад остао оно шта је и био: ропство, принуда, ужас – узрок је врло једноставан. Човјечанство није видјело да не треба започети од рада, него од укупне дјелатности живота гдје она добија смисао. У оном тренутку када би рад опет успио да постане интензивно његовање – односно када би рад опет био реализација духовних вриједности, све би једним потезом добило рјешење. У модерном добу, један једини рад је задржао карактер интензивног његовања. Умјетник је једини човјек модерног времена који реализује духовне вриједности. И умјетнички рад је једини који није постао мучно робијање, који је чак остао привлачан, узбудљив, лијеп и цјеловит, рекао је Бела Хамваш.

Како тада тако и данас, умјетник је човјек истинске посвећености, а умјетнички рад је сублимација његових унутрашњих, невидљивих и видљивих мукотрпно проживљених простора.

Нажалост, модерно друштво није подстакло буђење свијести о значењу духовних вриједности и није уткало стазу о његовању наслијеђеног културно-умјетничког блага. У исте вријеме, свјedoци смо колико умјетност може да дјелује и какве су стрелице тог дјеловања.

Упркос социолошким потресима турбулентног времена у којем живимо – времена брзих и недифинисаних система вриједности, умјетник самостално, у континуитету, корача том стазом, достојанствено представљајући свијету своју и нашу умјетност, своје и наше просторе. Дубоко свјестан савременог доба неспоразума или нарушених споразума лично-

* Академик Анка Бурић, ЦАНУ

Анка Бурић: „Без ријечи”, угљен и акрилик, 140 x 210 cm, 2002.

сти, културе и друштва, тај човјек гради једини могући дијалог са самим собом, који ће једног дана бити у бити, кључ дијалога свијести о непролазним вриједностима у мозаику времена и простора.

Да ли се неко и данас пита – запита из савременог друштва Црне Горе:

Ко је тај човјек – умјетник?

Како настаје умјетничко дјело?

Када, гдје и чиме се у времену ствара то дјело?

Колико је потребно времена и снаге за рађање тог дјела?

Шта је то што зовемо умјетност и умјетничко дјело?

Зашто се оно ствара, како се и гдје оно баштини?

По мишљењу Беле Хамваша, једино човјек – умјетник реализује духовне вриједности и тако непосредно његује материјалну природу. Умјетнички рад је узор и завидан сан свих осталих радова и сасвим је поуздано, док се истовјетно не реализује на свим пољима живота оно што доживљава умјетник, дотле је сасвим узалудна свака врста реформи рада, закона,

теорија, принуда. Није то питање надница, није питање радног времена, није социјално питање, него једино: однос умјетника с материјалном природом, очински дух љубави. Човјек је, каже Заратруста, или отац природе или њен пљачкаш. Ако човјек реализује дух љубаву, онда је отац природе; ако не реализује, онда је пљачкаш природе.

Великани црногорске савремене умјетности и утемељивачи УЛУЦГ: Лубарда, Милуновић, Стијовић и др., далеке 1946. године, били су дубоко свјесни улоге и значаја породице ликовних умјетника, која се заједништвом и континуираним радом и уз подршку државе, очувала преко 60 година и тиме Црну Гору издигла на свјетску мапу умјетности.

Свједоци смо, нажалост, да је 2000. године, УЛУЦГ неразумном одлуком државе Црне Горе добило статус невладине организације. Запитани зашто се оно нашло у истом кошу са бројним невладиним организацијама, попут: пчелара, гумара, шумара и других, не потцјењујући при том ниједну од њих. Ми смо кривци, јер се то дешава баш у најплоднијем добу Факултета ликовних умјетности – подстанара на Цетињу, као што је то случај и са бројним члановима УЛУЦГ. Како то објаснити младим кадровима чији излазак са овог факултета треба да буде улазак на велика врата породице умјетности? Та велика врата првенствено треба да отворе институције професионалног утемељења, које имају и треба да валоризују оно до чега се тешко долази а зове се *квалитет – стожер идентитета* једног народа.

Ако знамо да се порушена Александријска библиотека обновила и ако знамо да су и у њој презентовани радови црногорских умјетника, ми желимо да урушени статус ликовних умјетника, уградимо и утемељимо у савремену библиотеку, базирану на стратегији поштовања умјетничког дјела, дијалогу умјетника и институција. Само такав приступ одредио би путању нашим новим генерацијама, упркос не баш лакој времену глобализације која долази.

Дубоко свјесни ових чињеница и суочени са забрињавајућом ситуацијом у којој се налази човјек-умјетник, умјетничко дјело, умјетност и културна баштина Црне Горе у цјелости, чланови Одбора за ликовне умјетности Црногорске академије наука и умјетности, промишљају методолошки приступ у дужем временском периоду са циљем грађења новог културног обрасца, правог начина валоризације поменутих вриједности и квалитета, као ћелија културног идентитета државе Црне Горе.

Павле Пејовић: „Аустрија – 39”